

Raadsvoorstel

Onderwerp gemeentelijk programma 75 Jaar Vrijheid

Steller/telnr. Ina Bakker/Niko Beets Bijlagen 0

Classificatie	☒ Openbaar ☐ Geheim	
	☐ Vertrouwelijk	
Portefeuillehouder	burgemeester	Raadscommissie
Langetermijn agenda (LTA) Raad	LTA ja: ☐ Maand ☐ Jaar	
	LTA nee: ☒ Niet op LTA	

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit

- I. kennis te nemen van uitgangspunten en programmaschets gemeentelijk programma 75 Jaar Vrijheid;
- II. de projectkosten van € 125.000,- te dekken uit de post onvoorzien van de begroting 2019. Van dit budget € 25.000,- beschikbaar te stellen in 2019 en het restant van € 100.000,- te storten in de AER ter dekking van de uitgaven in 2020;
- III. de gemeentebegroting 2019 op programmaniveau overeenkomstig te wijzigen.

Samenvatting

In het hele land wordt vanaf augustus 2019 gevierd/herdacht dat Nederland 75 jaar geleden bevrijd is. De gemeente Groningen wil hiertoe een programma ontwikkelen met gemeentespecifieke, provinciebrede en landelijke onderdelen. Het gemeentelijke programma omvat de periode vanaf de Holocaustherdenking in januari 2020 tot en met de viering van 75 jaar Verenigde Naties in oktober 2020. Veel activiteiten zullen in april/mei plaatsvinden met als hoogtepunt de viering van de Bevrijding van Groningen op 16 april. Het accent van het programma zal liggen op vernieuwing, het betrekken van nieuwe doelgroepen en de jonge generaties. Naast het herdenken van oorlog en bevrijding zal er passende aandacht zijn voor het (opnieuw) betekenis geven aan het leven in vrijheid.

B&W-besluit d.d.: 18 juni 2019

Aanleiding en doel

In 2020 - start Zuid-Nederland in augustus 2019 - herdenkt Nederland dat het 75 jaar geleden is bevrijd en het sindsdien in vrijheid heeft kunnen leven. Het Nationaal Comité 4 en 5 mei coördineert een landelijke invulling van dit programma en werkt hiervoor nauw samen met de provincie Groningen. De provincie Groningen heeft inmiddels een bedrag van 550.000 euro beschikbaar gesteld voor een provinciebrede invulling.

De provincie vraagt de gemeente om samen te werken bij het invullen en realiseren van het programma 75 jaar vrijheid. In een eerder besluit heeft het college van B&W van de gemeente Groningen aangegeven op gepaste wijze 75 jaar vrijheid te willen vieren en herdrenken. De nadruk zal hierbij liggen op een aanvullende gemeentespecifieke invulling met bijzondere aandacht voor:

- Vernieuwing
- Het betrekken van nieuwe doelgroepen, met name de jonge generaties
- Het opnieuw en toekomstgericht betekenis geven aan het begrip vrijheid.

Het college heeft in genoemd besluit de projectleider de opdracht gegeven met een zo gevarieerd mogelijk samengesteld groep organisatoren te overleggen over de invulling van het programma. Afgelopen 6 mei was er een goed bezochte 'meedenk-sessie'. Daar zijn met veel enthousiasme initiatieven gedeeld en samenwerkingsopties verkend.

Kader

De provincie gaat een aanvraag doen bij het V-fonds voor een bijdrage aan het provinciale budget. De laatste aanvraagronde is die van juni. Het Nationaal Fonds voor Vrede, Vrijheid en Veteranenzorg – kortweg: V-fonds - heeft aangegeven geen individuele aanvragen van gemeenten te willen, maar het staat gemeenten vrij om samen met de provincie een aanvraag te doen. Provincies en gemeenten die ons hierin zijn voorgedaan kregen een verdubbeling van het budget. Ook voor Groningen lijkt dit haalbaar.

Argumenten en afwegingen

De huidige situatie kenmerkt zich door enerzijds een veelheid aan landelijke, provinciale en gemeentelijke initiatieven, en anderzijds relatief weinig gemeentelijke budgettaire ruimte. Deze situatie, tezamen met de door het college geformuleerde uitgangspunten, laat zich vertalen in de volgende principes:

1. De gemeente werkt nauw samen met de provincie om de provinciebrede plannen op een goede manier te vertalen naar onze gemeente. Onder meer het verhalenvertellen op bijzondere locaties, de vrijheidsmaaltijden en een programma voor scholen zullen gemeentelijk uitgewerkt gaan worden;
2. Voor inwoners van onze gemeente en de provincie is het handig/overzichtelijk als een programma zoveel mogelijk geïntegreerd wordt aangeboden. Qua styling en publiciteit zullen we hiervoor ook veel samenwerken: één logo, één voorkeurswebsite en één programmakrant. Alle initiatieven kunnen desgewenst meeliften op deze publiciteit. Dit is ook de wens van veel organisatoren;
3. Vanwege de nauwe verwevenheid met de provinciale plannen, neemt de burgemeester van de gemeente Groningen plaats in de provinciale stuurgroep onder voorzitterschap van de Commissaris van de Koning. Ook de burgemeester van Delfzijl zal gevraagd worden zitting te nemen;
4. De herdenking/viering duurt heel 2020. In Zuid-Nederland zelfs al een deel van 2019. De meeste programmaonderdelen die al vaststaan, vinden plaats begin mei 2020. Dit is altijd een volle periode, die ook nog eens in de meivakantie valt. Om meerdere en gevarieerdere invalshoeken te bieden stellen we voor de periode waarin de programmaonderdelen plaatsvinden, ruim te nemen. Dit om ook nieuwe groepen te betrekken en onderlinge concurrentie te voorkomen;

5. De initiatieven en plannen voor de gemeente Groningen krijgen waar mogelijk een 'gebiedsgewijze' invulling. Daarbij zal er nadrukkelijk aandacht zijn voor de activiteiten in de voormalige gemeenten Ten Boer en Haren. Hoogtepunt zal zijn een centrale en gemeentebrede herdenking/viering op 16 april, de dag waarop Groningen in 1945 werd bevrijd.

Voorlopig Programma 75 Jaar Vrijheid

Zoals gezegd, een volledig en concreet programma is er nog niet. Wel worden de contouren van een gemeentespecifiek programma steeds duidelijker:

Op 27 januari – de dag waarop in 1945 concentratiekamp Auschwitz door het Russische leger werd bevrijd – vindt de internationale Holocaustherdenking plaats. De nationale Holocaustherdenking vindt jaarlijks in Amsterdam plaats op de laatste zondag van januari. In 2020 zal dat op zondag 26 januari zijn. Ook in de gemeente Groningen zijn initiatieven om hier een passende invulling aan te geven. Dit zal gebeuren door deel te nemen aan een gezamenlijk nationaal kunstwerk voor alle gemeenten van waaruit Joodse burgers naar de concentratiekampen zijn afgevoerd en vermoord.

In november kan Let's Gro een podium bieden voor discussie/debat/kunst rondom het thema 'vrijheid en internationale samenwerking'. In de landelijke herdenking van 75 jaar vrijheid is aandacht voor de oprichting van de Verenigde Naties, 75 jaar geleden. Wellicht kan hier in Groningen aandacht aan besteed worden door samen te werken met relevante studierichtingen, internationaal recht, Europese studies, geschiedenis.

Op 16 april vieren/herdenken we de bevrijding van de stad Groningen. We denken aan een groot evenement in de binnenstad met muziek. Het Noord Nederlands Orkest zal op 16 april 2020 de toepasselijke 9e symfonie van Beethoven in de Oosterpoort opvoeren – met het beroemde slotkoor Ode an die Freude met de nog beroemdere regel Alle Menschen werden Brüder. Wellicht is er samen met studenten/conservatorium een (meezing?) variant op de Grote Markt te brengen. Ook muziekkorpsen hebben aangegeven hier graag een rol in te willen spelen.

Het is de bedoeling dat in de periode rondom 16 april 2020 een aantal podia in de Groninger binnenstad opgesteld staan – Vrijheidspodia - waarvan vrijelijk gebruik kan worden gemaakt. Bandjes, muziekverenigingen, koren, klassen, dansclubs: iedereen is uitgenodigd het thema 75 Jaar Vrijheid op één van de Vrijheidspodia te verbeelden.

In mei worden (op locatie) verhalen verteld, scholen bezocht en vrijheidsmaaltijden in wijken georganiseerd. Er zijn veel ideeën om de vaste onderdelen te vernieuwen. Er wordt gedacht aan het hardop noemen van de namen van slachtoffers die binnen de gemeente zijn gevallen, het stimuleren van vlaggen (woningbouwcorporaties/studentenhuizen) en het plaatsen van borden die refereren aan wat is gebeurd.

Het Bevrijdingsbos bevat een 'kinderrechtenpad' en wil graag plaats bieden aan bijeenkomsten waarop kind en vrijheid centraal staan. Deze zouden eind mei of in juni (na de meivakantie) kunnen plaatsvinden. De Vrijheidsexpress van het Nationaal Comité zou hierbij betrokken kunnen worden.

Met Forum en Dot wordt gesproken over een cinematografische invulling. Denkbaar is dat het Forum een mini-documentaire festival organiseert rondom het thema 'vrijheid'. Wellicht kan dit als onderdeel meeliften op de Groninger IDFA-editie in november 2020.

Dit is slechts een greep uit de mogelijkheden. Vele instellingen, de Groninger scholen/kennisinstellingen, musea, media, kunst- en muziekinstellingen, alle hebben aangegeven graag mede invulling te willen geven aan het programma.

Met de internationale herdenking van de geallieerde Invasie in Normandië – waarmee de bevrijding van West-Europa op 6 juni 1944 begon – en de presentatie van het Nationale Comité van een aantal grote nationale evenementen, groeit de belangstelling in Nederland voor het vieren en herdenken van 75 Jaar Vrijheid. De media-aandacht is dan ook zeer groot. Vooral Gelderland gaat groots inzetten op de herdenking van 75 jaar vrijheid. De gemeente Groningen wil door middel van (co)-financiering en overige ondersteuning stimuleren dat aanvullende initiatieven vernieuwend zijn en zich richten op nieuwe doelgroepen.

Dit vergt een open en op samenwerking gerichte houding. Aan betrokken partijen zal gevraagd worden mee te denken en mee te organiseren. Dit vooral op het vlak van het betekenis geven aan het begrip vrijheid. Ook zullen we via de gemeentelijke media een open oproep plaatsen om mee te denken en te organiseren.

Financiële consequenties

Op vrijdag 10 mei vond in het provinciehuis op uitnodiging van de Commissaris van de Koning een Vrijheidslunch plaats waarbij een groot aantal burgemeesters uit de provincie Groningen aanwezig was. Daar is afgesproken dat de burgemeesters zouden onderzoeken of het mogelijk is om 0,50 eurocent per inwoner beschikbaar te stellen als bijdrage in de viering en herdenking van 75 Jaar Vrijheid. Daarnaast is tijdens de lunch afgesproken dat iedere gemeente een overzicht aanlevert van mogelijke projecten die zullen plaatsvinden in het kader van de viering. Ook de cofinanciering door het V-fonds waaraan een intentieverklaring gekoppeld is, is besproken. Voor de gemeente Groningen gaat het daarbij om een – afgerond – bedrag van € 125.000,--.

Met het gemeentelijke programma voor de herdenking en viering van 75 jaar vrijheid is een gemeentelijke bijdrage ter grootte van € 125.000,-- gemoeid. Te dekken uit de post Onvoorzien begroting 2019. In de post Onvoorzien 2019 zit een bedrag van ter grootte van € 167.000,--. Inmiddels is € 30.000,-- ingezet (zie VGR 2019 I), zodat er op dit moment nog € 137.000,-- resteert. Na instemming met de voorgestelde € 125.000,-- is de post Onvoorzien 2019 nagenoeg leeg. Op € 12.000,-- na. Financiering via de post Onvoorzien vereist een wijziging van de Begroting 2019.

Begrotingswijziging

Betrokken directie(s)	Stadstoezicht/Financien
Naam voorstel	75 jaar vrijheid
Besluitvorming (orgaan + datum)	Raad
Incidenteel / Structureel	I
Soort wijziging	Exploitatie

Financiële begrotingswijziging		Bedragen x 1.000 euro					Saldo na		
Deelprogramma	Programma	Directie	I/S	Lasten	Baten	Saldo	Toev.res.	Ontfr. res.	res. mut.
06.1 Culturele infrastructuur	06. Cultuur	Stadstoezicht	I	25		-25			-25
13.1 Algem. ink. & post onvoorzie	13. Algemene inkomsten en post onvoorzien	Financiën, Inkoop en Juridisch	I	-125		125			125
12.1 College en Raad	12. College, raad en gebiedsgericht werken	Financiën, Inkoop en Juridisch	I			0	100		-100
TOTALEN BEGROTINGSWIJZIGING				-100	0	100	100	0	0

De gemeente Groningen zal samen met de provincie Groningen en andere Groningse gemeenten de intentie richting V-fonds uitspreken om de lokale projecten ten behoeve van 75 jaar vrijheid te financieren. De verwachting is dat het V-fonds evenals bij de zuidelijke provincies die ons hierbij zijn voorgegaan eenzelfde bedrag reserveert om bij te dragen. Op deze wijze komt maximaal een dubbel bedrag beschikbaar. Projectvoorstellen kunnen bij het V-fonds worden ingediend. De interne projectkosten van de gemeente Groningen vallen waarschijnlijk buiten deze financiering.

Daarnaast zullen de mogelijkheden voor additionele financiering voor specifieke programma-onderdelen worden onderzocht en zoveel mogelijk benut.

Bij toekenning van financiering door derden worden deze opbrengsten in de begroting opgenomen. Deze inkomsten zullen in de begroting worden verwerkt via een verzamelvoorstel begrotingswijziging.

Overige consequenties

nvt

Vervolg

Na afloop van het programma 75 jaar vrijheid volgt een evaluatie. Samen met betrokken partijen zal een voorstel gemaakt worden over hoe de opgedane ervaringen meegenomen kunnen worden bij het organiseren van de toekomstige 4 en 5 mei herdenkingen.

Lange Termijn Agenda

nvt

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,

de secretaris,

Peter den Oudsten

Diana Starmans

Dit raadsvoorstel is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.